

**Posudek bakalářské práce Lucie Polákové
Neologismy a jejich fungování v současné češtině**

Bakalářská práce se věnuje zajímavé a aktuální lexikálněsémantické otázce – jak slovní zásoba češtiny podléhá vývojovým změnám na ose dobové příznakovosti; zkoumá problematiku neologismů. Autorka hodnotí jazyk jako dynamický systém a má tím nepochybně na mysli lexikologii, rovinu jazyka vykazující nejvyšší míru variability. Proces utvářeni nových lexikálních jednotek, jak připomíná v Úvodu, je nepřetržitý a společensky a dobově podmíněný. Právě tuto relativitu posuzování lexika, totiž které slovo je stále ještě neologismem, a které naopak příznak novosti již ztratilo, se autorka pokouší na základě svého šetření postihnout.

Práce, rozdělená na část teoretickou a část praktickou, je poměrně dobře uspořádána. Není pouze zřejmé, proč první kapitolu nazvanou „Cíl a metody práce“ tvoří podkapitola „Stanovení hypotéz“ a proč nejsou očíslovány dva hlavní oddíly práce.

V teoretické části autorka podává zevrubnou charakteristiku vrstvy neologismů – lexikální jednotky definuje, resp. uvádí definice z různých odborných publikací, zkoumá příčiny vzniku těchto lexémů a předkládá klasifikaci na základě kritérií vycházejících z pojetí různých autorů. Autorka upozorňuje rovněž na specifickou a slovotvorně zajímavou skupinu zkratkových neologismů, jež vymezuje O. Martinová jako slabičnělexémový typ. U každé homogenní skupiny jsou náležitě uvedeny konkrétní příklady. V teoretické části jsou pak vysvětleny rovněž termíny „okazionalismus“, „neperspektivní neologismus“ a „módní neologismus“.

Cílem práce je pokus o zjištění podílu stabilních neologismů a okazionalismů (příležitostně užitých, neperspektivních typů neologismů) v současném českém lexiku, a to na základě jisté dílčí srovnávací sondy. Popis její realizace je náplní praktické části bakalářské práce. Spočívá v excerpci neologismů ze slovníku O. Martinové *Nová slova v češtině 2*, zachycující vývojové změny v lexikální zásobě češtiny v letech 1996 – 2002, a v jejich porovnání se stavem v Českém národním korpusu SYN 2010, v němž „převažují texty z let 2005 – 2009“. Domnívám se, že fakt této přibližně desetileté diference by mohl způsobit částečné zkreslení výsledků. Rovněž vzorek neologického výraziva mohl být v zájmu cíle zvolené sondy reprezentativnější, avšak pak by zřejmě práce přesáhla rámec práce bakalářské.

Je diskutabilní dnes vnímat jako neologismy lexémy *mánička* či *civilní obrana* (s.26) užívané již před padesáti lety. Totéž se týká některých univerbizovaných pojmenování (*občanka*, *jídelňák* aj.). Na s.26 je mezi transpozičními kategoriemi uveden jako neologismus tvar *bezplevelnou*, jenž je, jak je zde uvedeno jistě pouze nedopatřením, utvořen od základového slova *bezplevelný*.

Několik poznámek uveďme k jazykové stránce bakalářské práce. Na s.8 (9.ř.) a 15 (v názvu) se objevuje redundantní vyjádření – „... důvody a příčiny ...“, nevhodný obrat „většina námi zkoumaných neologismů ...“ (s.9, 1.ř.), „námi zvolených publikací“ (s.11, 7.ř. zdola). Jindy najdeme slohovou neobratnost (s.16, 9.ř. zdola) či nevhodnost – „neologismy vznikají každý den“ (s.15, 1.ř.).

Domnívám se, že zjevné zaujetí, s nímž autorka přistoupila ke zvolenému tématu, dále snaha o dosažení jisté průkaznosti v zájmu potvrzení či vyvrácení hypotéz, vyslovených v kap. 1.1 a konfrontovaných se zjištěným stavem v Závěru, dovolují bakalářskou práci doporučit k obhajobě.

Navržený klasifikační stupeň: **velmi dobře**.

PhDr. Zdeněk Suda, CSc.
oponent

Rokycany 7. 5. 2012